

POLITICKÉ VEDY / POLITICAL SCIENCES

Časopis pre politológiu, najnovšie dejiny, medzinárodné vzťahy, bezpečnostné štúdiá / Journal for Political Sciences, Modern History, International Relations, security studies

URL časopisu / URL of the journal: <http://www.politickevedy.fpvmv.umb.sk>

Autor(i) / Author(s): Peter Rosputinský
Článok / Article: Parlamentné voľby v roku 2012 na Slovensku
Vydavateľ / Publisher: Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov – UMB Banská Bystrica / Faculty of Political Sciences and International Relations – UMB Banská Bystrica

Odporúčaná forma citácie článku / Recommended form for quotation of the article:

ROSPUTINSKÝ, P. 2013. Parlamentné voľby v roku 2012 na Slovensku. In *Politické vedy*. [online]. Roč. 16, č. 3, 2013. ISSN 1335 – 2741, s. 155 - 160. Dostupné na internete: <http://www.politickevedy.fpvmv.umb.sk/userfiles/file/3_2013/ROSPUTINSKY.pdf>.

Poskytnutím svojho príspevku autor(i) súhlasil(i) so zverejnením článku na internetovej stránke časopisu Politické vedy. Vydavateľ získal súhlas autora / autorov s publikovaním a distribúciou príspevku v tlačenej i online verzii. V prípade záujmu publikovať článok alebo jeho časť v online i tlačenej podobe, kontaktujte redakčnú radu časopisu: politicke.vedy@umb.sk.

By submitting their contribution the author(s) agreed with the publication of the article on the online page of the journal. The publisher was given the author's / authors' permission to publish and distribute the contribution both in printed and online form. Regarding the interest to publish the article or its part in online or printed form, please contact the editorial board of the journal: politicke.vedy@umb.sk.

PARLAMENTNÉ VOĽBY V ROKU 2012 NA SLOVENSKU

PARLIAMENTARY ELECTIONS IN SLOVAKIA IN 2012

Peter Rosputinský*

ŠTRAUS, D. (ed.): *VOLBY 2012*. Trenčín: Transparentnosť, 2012, 362 s. ISBN 978-80-971197-7-5.

Na Slovensku už jestvuje, ak to tak možno nazvať, tradícia sumarizovania výsledkov parlamentných volieb aj samostatným dielom, v podobe monografie. Typickým dokumentaristom slovenských volieb je Inštitút pre verejné otázky, ktorý napríklad v roku 2011 vydal k parlamentným voľbám v roku 2010 v poradí už štvrtú svoju publikáciu takejto povahy. Avšak v prípade analyzovania parlamentných volieb uskutočnených u nás v roku 2012 bol tím autorov Inštitútu pre verejné otázky predstihnutý, a to kolektívom autorov pod vedením PhDr. **Dušana Štraussa**, PhD., ktorému sa podarilo ako prvému ponúknuť slovenskému čitateľovi rôzne analytické pohľady na ostatné slovenské parlamentné voľby v jednej publikácii.

Pristavím sa najprv niekoľkými slovami pri autorskom kolektíve tejto knihy o voľbách. Editor ho charakterizuje okrem iného aj tak, že má priemerný vek nižší, ako je priemerný vek obyvateľov Slovenskej republiky a že zastúpenie žien v ňom dosahuje približne dvojnásobok počtu žien, ktoré v parlamentných voľbách v roku 2012 získali poslanecký mandát. Možno doplniť, že z 18 autorov sú 16 tridsiatnici, dvaja majú menej ako 30 rokov a dvaja viac ako 40 rokov a že presne jednu tretinu tvoria ženy. Prevažne ide o mladú generáciu autorov, z veľkej časti absolventov študijných odborov politických vied a katedier politológie rôznych slovenských vysokých škôl. Takmer všetci autori pochádzajú z akademického prostredia, sú aj pedagógmi

---

* PhDr. Mgr. Peter Rosputinský, PhD. pôsobí ako odborný asistent na Katedre medzinárodných vzťahov a diplomacie Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Slovenská republika, e-mail: lubomir.tokar@umb.sk.

a mnohí z nich majú bohaté skúsenosti z pôsobenia v zahraničí.

Kniha *VOLBY 2012* predstavuje súbor 19 samostatných analytických štúdií, ktoré sú rozdelené do troch tematických celkov. Prvý a najobsiahlejší z nich pozostáva z 11 štúdií a je nazvaný *Voľby a volebná kampaň* a je zameraný na analýzu vybraných aspektov samotných parlamentných volieb, ako napríklad ústavný a zákonný rámec volieb, analýza výsledkov hlasovania voličov, komparácia prieskumov volebných preferencií, témy volebnej kampane, a pod. Druhý tematický celok v piatich analýzach, pod súborným názvom *Politické strany a stranický systém*, dokumentuje najmä vývoj stranického systému na Slovensku, proces jeho inštitucionalizácie a otázku financovania politických strán, pričom je doplnený o stručný náčrt teórií politických strán a o pohľad na parlamentné voľby spred 20 rokov. Posledná časť publikácie s titulom *Voľby za hranicami Slovenska* ponúka analýzu vybraných volieb v roku 2012 v našom blízkom susedstve i vzdialenejšom svete, a to v troch analýzach.

Prvý tematický blok otvára štúdia **Martina Píryho** *Ústavná a právna úprava volieb do Národnej rady Slovenskej republiky*. V nej autor po všeobecnej úvode o voľbách a prameňoch práva k voľbám charakterizuje základné princípy volebného práva, štádiá volebného procesu a priebeh volieb. Autor poukazuje na skutočnosť, že volebné zákonodarstvo je v SR pomerne zložitá, neprehľadná a atomizovaná až do piatich volebných zákonov, výsledkom čoho je okrem iného názor o potrebe vzniku jedného volebného kódexu, ktorý vytvorí spoločnú právnu úpravu pre všetky voľby.

Rozsahom a obsahom najpodstatnejšou analýzou celej publikácie je, podľa môjho názoru, stať **Dušana Štraussa** *Vybrané analýzy výsledkov volieb do NR SR 2012*. V nej autor predostiera najprv príčiny predčasných parlamentných volieb v roku 2012 a základné spoločensko-politické udalosti v období medzi vyhlásením a konaním volieb, ktoré podľa jeho názoru ovplyvnili rozhodovanie voličov. Následne prináša prehľadné údaje o kandidujúcich politických stranách, volebnej účasti voličov, volebných výsledkoch jednotlivých politických strán, vývoji ich úspešnosti a o výsledkoch preferenčného hlasovania. Autor používal prevažne oficiálne údaje Štatistického úradu SR, ktoré spracúval do vlastných tabuliek a grafov. Štúdiu napokon doplnil volebnými mapami SR so znázornením podielu platných hlasov odovzdaných pre všetkých šesť parlamentných strán, volebnou mapou SR s farebným označením obvodov podľa víťaznej politickej strany a obrazovou prílohou nosičov volebnej kampane jednotlivých politických strán. Napokon autor pripojil aj dva zaujímavé grafy o volebnej efektívnosti kampaní z finančného pohľadu, a to

prostredníctvom porovnania nákladov politických strán na jeden voličský hlas (z ktorého vyplýva najvyššia efektivita strán OĽaNO /2,50 € na jeden hlas/ a SMER /2,91 € na jeden hlas/ a jednoznačne najnižšia efektivita strany SDKÚ - DS /16,71 € na jeden hlas/) a porovnania nákladov na dosiahnutie jedného poslaneckého mandátu (z ktorého vyplýva najvyššia efektivita strany OĽaNO a najnižšia efektivita strany SDKÚ - DS).

Roman Zaťko v štúdiu *Komparácia vybraných prieskumov volebných preferencií* nehodnotí voľby, ale tých, ktorí sa pokúsili predpovedať výsledky volieb. V grafickej i textovej časti autor porovnal výsledky odhadov štyroch agentúr na prieskum verejnej mienky, a to Focus, MVK, Polis a novej agentúry Transparentnosť, ktorá je vydavateľom recenzovanej publikácie, pričom poukázal na ich najpresnejšie odhady i väčšie odchýlky. Ako najúspešnejšiu vyhodnotil agentúru Focus s odchýlkou 1,67 percentuálneho bodu. Zároveň upozornil na to, že jeho porovnanie nemožno príliš objektivizovať z dôvodu, že všetky agentúry uskutočnili svoje prieskumy v rôznych časoch, teda v rôznych vývojových etapách voličských preferencií závislých, okrem iného, aj od externých faktorov.

Komplikovanou, ťažko analyzovateľnou a veľmi zaujímavou otázkou z teoretického i praktického hľadiska sa zaoberala **Viera Žúborová** v stati *Volebné rošády v hlasovaní (protestné hlasovanie v podmienkach Slovenskej republiky)*. Autorka najprv rámcovo vymedzila racionálne a protestné hlasovanie, ich dôvody a prejavy, aby sa na základe uvedených teoretických východísk pokúsila o analýzu slovenských predčasných parlamentných volieb z tohto uhla pohľadu. Zastáva názor, že protestné hlasovanie voličov bolo ovplyvnené predovšetkým volebným prahom a odhadom možností politickej strany prekonať tento prah, ako aj signálmi politických strán jednak smerom k novému voličom a jednak smerom k iným politickým stranám v zmysle prípadnej povolebnej koalíciej spolupráce. Strany, ktorých sa takéto protestné hlasovanie dotklo najviac, boli podľa nej SNS, SDKÚ - DS a SaS.

Autorka **Adriana Erdélyiová** v štúdiu *Koho a prečo volili Rómovia* analyzuje voličské správanie Rómov na Slovensku. **Pavol Struhár** v článku *Témy volebnej kampane pred parlamentnými voľbami 2012* sa zameral na ústredné politické témy volebnej kampane najsilnejších slovenských politických strán a konštatuje, že prekvapujúco v kampani chýbali spoločenské, hodnotové témy a aktuálne otázky EÚ, hoci práve spory v oblasti európskej integrácie stáli za pádom vlády **Ivety Radičovej**. Ďalší autor, **Miroslav Rádek** v článku *Hospodárska politika v programoch politických strán a hnutí pre voľby do NR*

SR 2012 predstavuje hodnotenia a návrhy hospodárskych politík politických subjektov s podporou voličov aspoň vo výške 3% odovzdaných hlasov v parlamentných voľbách z roku 2012. Obdobnú analýzu, avšak v oblasti obrannej politiky, podáva **Lubomír Tokár** v štúdiu *Obranná politika vo volebných programoch politických strán pre parlamentné voľby 2012*. **Marcel Lincényi** v článku *Parlamentné voľby 2012 a médiá* poukazuje na pôsobenie médií v rámci volebnej kampane a na vybrané mediálne posolstvá, ktoré mohli mať podľa neho vplyv na kampaň súperiacich subjektov i výsledky volieb. *Parlamentné voľby 2012 z pohľadu novinára* prináša čitateľovi **Andrea Predajňová**, bývalá redaktorka spravodajstva Slovenskej televízie, ktorá bola súčasťou spravodajského spracovania parlamentných volieb v rokoch 2006, 2010 i 2012. Podľa jej názoru sa novinári pri voľbách v roku 2012 sústredili iba na monitorovanie denných udalostí a nevníjali si volebné programy či neiniciovali vecné diskusie o domácich i európskych témach. Autorka ďalej poukazuje na nežiaduce fenomény vo vzťahu média a politika ako napríklad manipulácia, autocenzúra, etika, ekonomizácia a komercializácia masmédií a prízvukuje potrebu prinavrátiť novinárom status dôveryhodnosti v procese sebareflexie novinárov, aby si mohli plniť pôvodné poslanie - byť strážnymi psami demokracie.

Druhý tematický blok *Politické strany a stranický systém* začína **Dušan Štrauss** *Úvodom do teórií politických strán*, v rámci ktorého načrtáva základné pojmy z oblasti (záujmová skupina, politická strana, politické hnutie), funkcie politických strán, ich typológiu, rôzne stranické systémy a rámcovú právnu úpravu politických strán v SR. Autori **Rudolf Kucharčík** a **Miroslav Řádek** pokračujú štúdiu *Politické strany a vývoj stranického systému na Slovensku od roku 1992*, v ktorej sa snažia dať odpoveď na otázku, ako naše parlamentné voľby, vrátane tých z roku 2012, formujú systém politických strán na Slovensku. Prichádzajú k záveru, že slovenský stranický systém od roku 1992 do roku 2012 predstavoval najmä polarizovaný a extrémny pluralizmus a že samotné výsledky ostatných volieb vôbec nemusia znamenať podstatný posun v systéme politických strán smerom k systému s jednou dominantnou politickou stranou, a to ani v ďalšom období zavedením väčšinového volebného systému, ktorý by mohol viesť skôr k bipartizmu. A aj tento považujú za otázný, najmä s prihliadnutím na náboženskú identitu časti voličov a politické (voličské) prejavy národnostnej príslušnosti ďalšej časti voličov. Preto napokon vyslovujú názor, že na Slovensku pretrvá multipartizmus alebo stranický pluralizmus, avšak v umiernennej forme. Politológ **Radoslav Štefančík** sa v štúdiu *Voľby 2012*

v kontexte inštitucionalizácie stranického systému zaoberá otázkou, či sa slovenský stranický systém bude alebo nebude po voľbách v roku 2012 viac inštitucionalizovať. Problém autor analyzoval na základe štyroch kritérií: vek politických strán, ich organizačná štruktúra, voličská fluktuácia a stranická koherencia, a to nielen vo volebnom roku 2012, ale s prihliadnutím na vývoj od roku 1989. Za politickú stranu s najvyššou mierou inštitucionalizácie označuje KDH, ktorá je ale oslabovaná vnútornou nekonzistenciou (časté odchody vedúcich osobností, štiepenie na frakcie, a pod.). Najmenej inštitucionalizovaným subjektom je OĽaNO, ktoré považuje iba za formálne registrovanú politickú stranu. Za výrazne stabilnú a etablovanú politickú stranu považuje autor Smer - SD, ktorého budúcnosť je podľa neho úzko spätá s osobou predsedu **Roberta Fica**. Naznačuje, že jeho pokles popularity či prípadný odchod zo strany (napríklad z dôvodu kandidatúry v prezidentských voľbách v roku 2014) môže vytesniť Smer - SD na perifériu voličského záujmu podobne, ako sa to stalo v prípade ĽS - HZDS. V ďalšej štúdii sa venuje **Simona Chuguryan** *Právnej úprave financovania politických strán a hnutí od roku 1989 do súčasnosti a stručnej analýze ich príjmov – výdavkov*. Konštatuje, že v SR sú politické strany financované prevažne zo štátneho rozpočtu a že je potrebné vytvárať mechanizmy pre lepšiu kontrolu používania financií politickými stranami, pre posilnenie transparentnosti a odstránenie korupcie.

Knihu *VOLBY 2012* uzatvárajú tri štúdie v rámci tematickej časti *Voľby za hranicami Slovenska*. **Peter Csányi** skúma v článku *Stredoeurópsky kontext volieb v roku 2012* nielen parlamentné voľby na Slovensku, ale aj krajské a senátne voľby v ČR a prezidentské voľby v Maďarsku a kladie otázku, čo budú ich výsledky znamenať pre politický vývoj krajín V4. **Olga Jurášková** v štúdii *Politický marketing a politické PR v moderných voľbách (vybraný príklad)* analyzuje silu sociálnych médií v politickom marketingu na príklade prezidentskej kandidatúry **Vladimíra Franza** v ČR a **Branislav Ondrášik** si v článku nazvanom *Ako vyhral Barack Obama voľby po druhýkrát?* sám odpovedá analýzou prezidentskej kampane v USA v roku 2012 z hľadiska stratégie, komunikácie, mediálneho prejavu, financovania, mikro-targetovania, metriky a data-miningu.

Vo vyššie uvedenom prehľade som zámerne vynechal dve štúdie, a to *Verejné financie a štátny rozpočet* od autorky **Kludie Jandík Rohlovej** a *Reminiscencie na parlamentné voľby 1992 a na udalosti po nich* od **Pavla Hrivíka**, ktoré podľa môjho názoru svojim obsahom nevelmi zapadajú do celého kontextu knihy o slovenských parlamentných voľbách v roku 2012.

Napriek tomu je však celá publikácia *VOLBY 2012* skvelým dielom mladého autorského kolektívu prinášajúcim nový pohľad na slovenské parlamentné voľby a ja osobne želám editorovi i všetkým členom autorského kolektívu veľa tvorivých síl do ďalších analýz ďalších slovenských (a nielen parlamentných) volieb.